

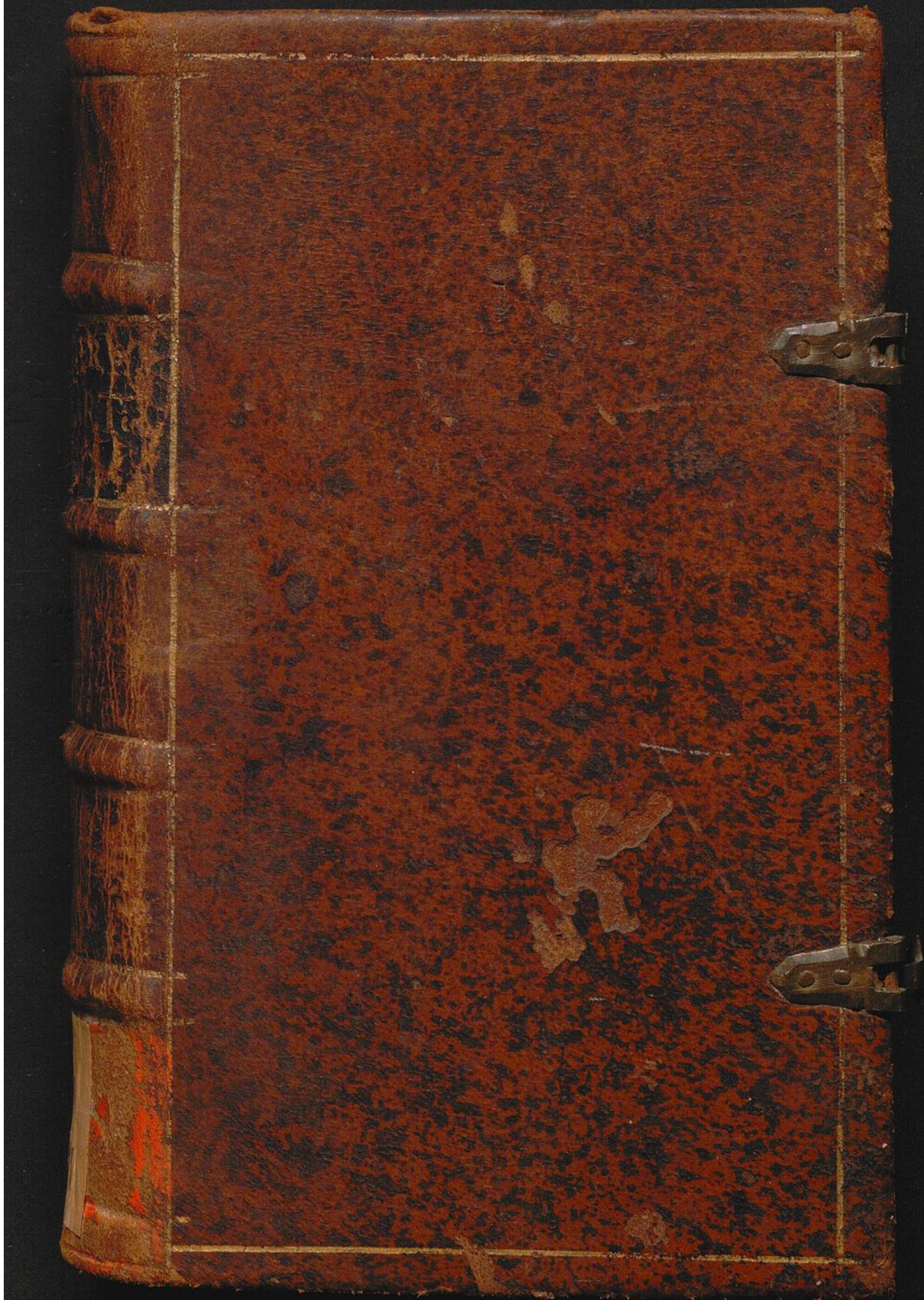
UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Sots-Caproen Met Verscheyden Bellen Behanghen Ende
Gheschoncken Voor Een Nieww Iaer Aen Arent Montanvs
Ghevschen Woorden-Dienaer Tot Schoonhoven**

Hazart, Cornelius

Antwerpen, 1669

[urn:nbn:de:hbz:466:1-71482](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-71482)

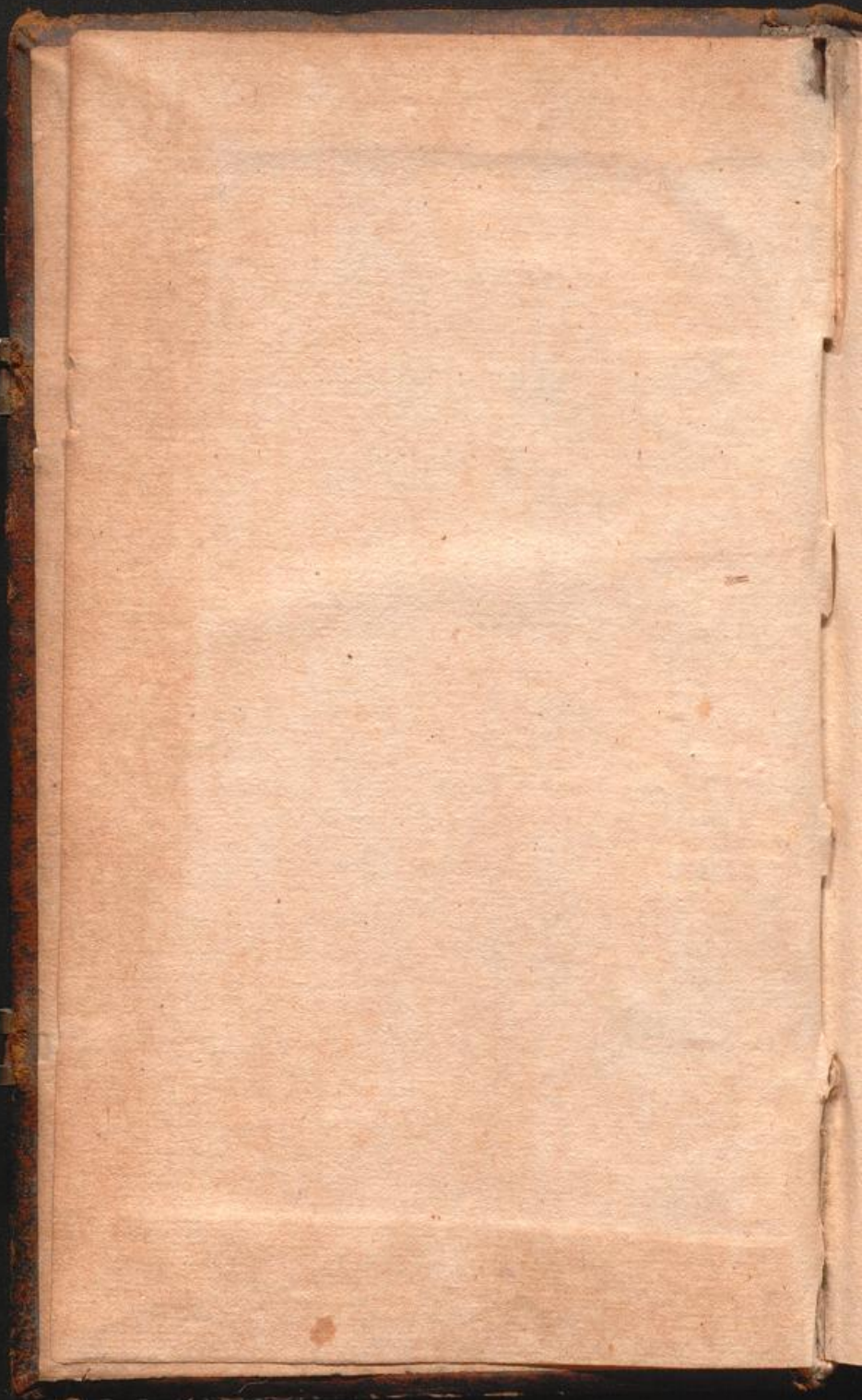
F. VI. 31.

Th. 6191.

15
28

23.

SOTS-CAPROEN

MET

VERSCHEYDEN

BELLEN BEHANGHEN

ENDE

GHESCHONCKEN

VOOR EEN

NIEVW IAER

AEN

ARENT MONTANVS

GHEVSCHEN

WOORDEN-DIENAER

TOT

SCHOONHOVEN

DOOR

P. CORNELIVS HAZART

Priester der Societeyt Iesv.

TANTWERPEN

By MICHIEL CNOBBART 1669.

SOTS-CAPROEN

MET

VERSOEYDEN

WIJZEN BEHANGHEN

Antvvoort

DEN SOT

IN EEN JAER

Naer sijne

D.VVAESHEYT

WOORDEN DIT JAER

Procu. 26. 5.

GENOENHOVEN

DOOR

COENELIJS HAZART

Verlezer der Societeys lezav.

TAMT WERDEN

BY MICHEL ENCHART DOR

3

KORTE AENSPRAKE
TOT
AREN T.

Iet sonder reden wozt den ARENT den Contick genoemt onder alle de voghelen / ende somtijlen daerom gheschildert met een kroon op het hooft / om die swol dar'er onder alle de vogelen gheen en is / die in't vliegghen sijn strecke hoogher neemt dooz de locht ende wolcken ende / soo als sommighe meynen / sterltichy sonder schemelende ooghen het volle licht vande sonne kan crufen. Waer dit en wozt niet ghesont aen alle de ghene die den enckelen naem voerten van ARENT, want onder dese sinder niet wepunghe die veel beter / ende met meerder eere / sonden seijupien ergheus in eenen hoek met de nachtoplen / als sich te bemorpen met vliegghen in den helberen dach / niet sonder verzaepinghe van huue sinen ende krancke herffenen / dienvolghens niet sonder perijckel van halz ende beenen te breken. Onder dese / zijt ghy een / ARENT MONTANE; inder waerheyt (ghelijck een jeder catholijcke Collatie &c.) ghy vliegghet veel te hoogh ende verre hoben de krachten van utwe vleysghels / dat is / hoben het begryp van utwe herffenen ende verstant. Soo lanck als ghy het papier van utwe seijupien bekladde met menighe leughenen (waer van ick u een deel / als een staeltje / dooz den neus hebbe ghewreven / ende ghy noyt en hebt konnen verschoonen) van hielt ghy u binnen den kleynen ombanck van utwe krachten / want niemant sod plomp / ofte bot die niet lie

4
lieghen en kan/ dat is eene konste die gheene stu-
dien en bereyset noch verstant / de wijle sy een
feder mensch ghelijck als aenghebozen is : Soo
lanck oock als ghy utwe penne versteet met by
een te schryppen/ upt de lasterighe schryften van
berschepden predikanten/ ofte de Moorden des Paus-
doms, ofte de vlucht uyt Babel; in dese lasteringhen
waert ghy een man / dit en was booz u niet te
hooch/ want oock een kint kan soodanighe Rap-
sodia, ofte By-een schrapfels maken / ende schry-
ben de carta in papijrum. Maer als ghy begint te
kommen aende Schryfure/ hter moet ghy oock
swichten aen schoen-lappers/ webers/ spinsters/
en naepsters/ die/ in utwe ghemeente/ de selve ver-
staen beter als de gheleerste Doctoren/ daer ghy
moet op staen sien als eenen nacht-uyt. Als ghy
dan boorders wilt vliegghen om hoogh/ neffens
die hoogh-stijghende Arcnden van de Roomsche
kercke/ als zyn gheweest Costerus, Vega, Bellar-
minus, Navarrus, Toletus, ende andere meer sooda-
nighe seherp sinnighe/ ende seherp-siene Godts-
gheleerden/ eplaes lieve byent ! hter en is booz u
niet te doen/ dat heldere/ ende blickerende licht
en is booz utwe ooghen niet / want hier worden
utwe sinneken gantsch verdraept ende herseuen
omghekeert. Daerom hebbe ick goet ghehouden
met dit nieuwe jaer 1668. u toe te schicken (inde
plaets van een kroon/ die den Arent toekomt) een
nen Sots-crapoen met bellen, om dat utwe ende on-
se ghemeente/ door dit uptwendich reken/mag
sien / wat ghy echtelijck zijt booz een persoon.
Desen Caproen sult ghy naemelijck moghen ghe-
bruycken op den preeck-stoel / soo diewils als
ghy wilt lasteren ende bulcken teghen de Pa-
pen van Roomen, Cardinaelen / Bisschoppen/
Papen / maer naemelijck teghen de Jesuiten/
want uopt en sal hy u beter passen als dan/ ten
sy dat ghy hem oock wilt op het hooft stellen; als
ghy de penne inde handt neemt om te schryben
ofte nieuwe woorden des Pausdoms- ofte andere soodan-

danlghe kueren/ die nergkens en konnen ghe-
 smeedt worden als in een sot herffen-becken Ick
 bekenne dat ick noch medelyden met u hebbe/om
 dat ghy/ och arm! soo verre ghekomen zyt/maer
 wat sal ick u segghen/ 't is uw' eyghen schult /
 want hadt ghy u gherust en kleptsens gehou-
 den/ ende myn onderwys ghevolghit 't welck ick
 u oer eenighe maenden in d'zuck hebbe toeghe-
 richt/ daer ick u leere biechten / en raede dat
 ghy uwe schult sout bekennen met alle ootmoe-
 digheyt over de leughens van my te laste ghe-
 lept/ hadt ghy dit met ten eersten ghedaen / alles
 was klaer / ghy en sout in die miserte niet ghe-
 raecht zyn daer ghy nu zyt : Wilt het dan u ey-
 ghen selven dat ghy soo een Caproen met belken
 krijght/ dien ghy/ met uwe verwaentheyt ende
 verdoepde sinnen/ verdieut hebt. Doch op dat
 niemant en dencke dat ick u sonder reden/of son-
 dament/ met soo eene ghifte bereere/ ick sal de
 selbe hier gaen ontlicren/ ende naemelijck in ver-
 selghepde belken verdeelt/ alleen om u te stellen tot
 spot van uwe ghemeente/ andersins dat ghy een
 begheelijck/ verstandigh/ en gheleert man waert/
 ghelijck nameelijck *Mijnheer* Ioannes Schuler *Pro-
 fessant* ende *Professent* van Breda is / met den
 welcken ick/ volghens sijne qualiteyt/ ende con-
 ditie/ schriftelijck eenighen tydt / ghedisputeert
 hebbe/ ick soude met u eenen anderen wegh in-
 gaen/ maer nu en zyt ghy dies niet weert/ noch
 bequaem.

EERSTE BELLE.

Voorterst / Arent Montane, gheeft ghy een
 staeltje van uwe verdoepde sinnen op het
 vierde blad van uwe spottelijcke Collatie, daer ghy
 upt-balt teghen het eeren vande beelden der heyl-
 lighen als strydende teghen het tweede ghebodt.
 Wel/ goede man/ hebt ghy van alreede verghe-
 ten/ wat beelden ghy ghestelt hebt in uw' schrift
 ghe:

ghenoemt : Verradersche Moorden des Pauldoms ? zyt
 ghy niet indachtigh dat ghy pag. 124. met meer
 als eene heydensche onbeschæmtheit/ uytghe-
 dzucht hebt twee personen/die/ in hunne dertel-
 heyt/ met malkanderen (om op het heerlijckste
 te segghen) versæmelen? hebt ghy niet pag. 267.
 doen a/beelden een deel naecte vrouwen? en dan
 zyt ghy noch soo dwaeg/ ende onbeschæmt/ dat
 ghy in uwe Vlucht uyt Babel pag. 127. dit wilt be-
 schoonen niet te segghen/ dat den graveerde eerlijk
 de schaemelijke leden verborghen heeft/ **O** ghy boos-
 fardigh wicht als ghy zyt/ is dat ghenoech dat
 de dertelheyt selve / dooz andere omstandigh-
 den onbeschæmdelijck uyt ghedrukt wort/ wel
 hoe/ is het dan by u gheoorloft soodanighe der-
 tele/ onbeschæmde/ ende onbeschofte beelden te
 maekē/ende die noch in publijcke boecken boozte-
 stellen aen alle soozten van menschen/ om d'oor-
 noosele ooghen / ende jonghen bozsten t'ontschel-
 ten/ de dertele/ ende onkuyssche te sijnen? en sal
 het ons onghoorloft zyn soodanighe beelden te
 maeken/ naemelijck van **M**artelaren/ ende an-
 dere heylighen/ om ons te verwecken niet alleen
 tot naedolgsinge van hunne denghden maer oock
 om de selve te eeren uyt respect dat wy s' huldbigh
 zyn aen de ghene/ die dooz hun bloet/ ofte an-
 dere kloecke daeden het geloof hebben bevesticht
 ende in niet **G**odt verheerlijckt zyn inden hemel
Arent. Wat seght ghy hier op? ick weet wel dat
 ghy slecht van hoofde zyt om dit te beantwoor-
 den: Wel aen dan/ eer ghy noch den Caproen
 ober het hooft krijght/ seght my in wat boeck/
 ende in wat Capittel vande heele gantsche schryf-
 tuere/ ghy opt ghelesen hebt / of waer dat is
 gheschreven staet/ datmen dierghelijcke beelden
 magh/ ick en segghe niet maeken/maer voorstel-
 len / ende stropen onder de menschen gheschick
 ghy in uwe schryft ghenoeemt / Verradersche moor-
 den des Pauldoms, t'it openbaer / ende soo dertel
 als ghy kost/ hebt ghestelt/ of laten stellen: want
 dat

dat ghy dit wilt steken op de schouderen handen
 dycker ofte graverder / dat is noch eenen treck
 van eenen subben / die sich inbeeldt dat alle de
 menschen met hem sinneloos zijn / ende niet en
 weten noch en verstaen hoe het met den dycker
 toegaet / ende dit niet en heeft kunnen gheschie-
 den / als / ofte dooz uwe roelatinghe / ofte lieber
 dooz uwe besteringhe. **Inimers /** ghy hebt in
 uwe boddighe Collatie soo hreedt met onse Casui-
 sten, Navarius, Toletus, Azorius, welckers gheboe-
 len ghy daer voorstelt; waerom en hebt ghy on-
 se Casuisten niet te raede gaen / eer ghy die on-
 beschaemde af-beeldinghen stelde / om te weten
 hoe dit met de **H. Schyften** ende de reden oer-
 ren quam? Hermanus Busenbaum, in *medulla Theolo-*
giae moralis lib 3 Tract. 4 de V. & VI. Praecepto, Cap. 2. § 10
 soude u gheseyt hebben / De ghene die schilderyen
 maecten verweckende tot onkuysheyt, doen door sonde,
 om dat se de ruyne zijn vanden even-naecten, aenghesien
 dat het seker is, sedelick sprekende, dat'er veele hier
 door sullen verweckt worden tot sonde. **Dierghelijckx**
 soude u oock gheleert hebben Vincentius Filiiucius
 in *Quaestionibus moralibus Tract. 30. in 6. praecep. Cap. 10 §*
 5. daer hy seght: De ghene die onkuyssche dinghen
 schilderen, ende waerschynelijck meijnen dat de andere
 daer door tot onkuysheyt sullen verweckt worden, schij-
 nen doodelijck te sondighen. **Ten lesten** Thomas Tam-
 burinus in *explic decal. lib. 7 Cap 8. §. 5.* soude u ghe-
 seyd hebben / dat se doodelijck sondighen die onghes-
 chiekte schilderyen met dertelheyt voorstellen. **Den**
selben autheur / met den gheleerden Bossius *Tom.*
2. Moralium, tit 20. Num. 35. soude u gheleert heb-
 ben. Dat Gouverneurs, Magistraten, Princen, uyt
 kracht van hun officie, eene aldermeeste verbintenisse
 hebben, om soodanighe menschen, die vuyle dinghen
 verbeelden, uyt te jacghen ende dat sy grootelijckx van
 Godt sullen ghestraf worden by soo verre sy dierghelije-
 ke onghetymheden toelaeten. **Wanneer** ghy teghen
 dese treffelijcke mannen betwefen sult hebben uyt
 de **Schyftuere** / dat uwe dertele ende onbeschof-
 te

te beelden gheozloft zijn/ dan sal ick u mede upt
de schysfruce betoonen dat oock noch onse beelde
der hepligen/ noch de eere die wy haer toe-dragt/
niet ongheozloft is/ veel min (ghelick ghy lieght
Pag. 5. van uwe dwaese Collatie) openbaere afgode-
rije, ofte vervloecte kerck rooverye. Maer wie hooz-
de de darghen sijns lebens meerdere dwaesheyt/
als/ dat ghy inde vlucht uyt Babel Pap. 127. hier te-
ghen valscheijck seghet dat de k'oosters hoer kotten
zijn &c. hier verdient gy als eenen dwaesen lustigh
af-ghelneert te worden met sweepen/ uiter alleen
om dat ghy soo onbeschaemdelijck lieghet/ maer
oock om dat ghy uwe bertelheden met berster-
de fanten van andere wilt herschoonen. Hier
mede mooght ghy nu by den Caproen ower
het hooft tzecken/ ende daer dese eerste belle aen-
hanghen/ om te hoozen hoe sy in uwe oogzen sal
klincken.

DE TWEDE BELLE.

T Is een spreek woort van onse hooz-ou-
bergs: Hy vecht teghen sijn schaduwe, hier dooz
berstaende/ yemant die niet wel by sijne sinnen en
is. Dit hebt ghy/ Arendt Montane, lustigh gheboren
uwe heele voddighe Collatie dooz: Want ghy
maecht daer eene saemen-spzake tusschen u/ ende
my/ ende ghy stelt op mijnen naem soodantshe
spzucken/ en redenen/ die ick noyt ghedroomt/
noch ghedacht hebbe oft nyr te spzeken/ oft te
schrijven! Iek hebbe nu upt-ghegheben in d'zuck
ontrent twee-en-derrigh stucken soo kleue als
gtoote; toont my eens in welck van alle die stuc-
ken ick schrijbe dat men de gheboden Godts niet en
behoeft volmaecktelijck te onderhouden, schoon yemant
de selve volmaeckter kan onderhouden. Ter contra-
rsen/ in mijn Tractaet ghenoeint: ongherijmthe-
den der ghereformeerde Religie Pag. 16. Cap. 6. ber-
wijse ick upt verscheden schryftueren dat men
alle de gheboden Godts kan onderhouden.

Toont

Coont my hoorbers / waer ick opt hebbe gheschreben / dat den inhoud der Goddelijcke gheboden goet is, maer de Evangelische raeden by de Moniken onderhouden, beter zijn, ende volmaeckter, of dat wy meer kunnen doen als wy schuldigh zijn, of dat de wet gheensins ghehoorsaemheyt eyscht, van alle krachten des menschs &c. Want alsoo ist van alle de reste daer mede ghy u papier hebt beklad. Coont my segghe ick noch eens / waer of wanner ick soodanighe stucken ofte gheschreben / ofte op den preeck-stoel ghehandelt hebbe; ghy en zijt het niet machigh te doen: wat komt ghy dan alle dese dinghen stellen op mijnen kerf / ende naem: waerom doet ghy my dinghen upt-spreken daer ick noyt van ghereyt hebbe? wat is dit anders als per willen maerken van Piet: oversulckx de wijle ghy hier teghen komt stryden / ghy beghyt tegen eenen Piet / ofte teghen een schaduw; ende alsoo / volghens t'out spreek woordt / komt u eyghentlijk den Sots caproen toe / als aen eenen die nter wel hy sijne sinnen en is.

Maer ghy sult my segghen: 't ghene ick stelle op den naeme van Hazart, dat segghe ick dat de Roomsche Kercke ghelooft.

Ghy goede man als ghy zijt / siet ghy niet wat hier upt volghet naemelijck / dat ick alle de boeckken / en schriften van alle de Geuseche Predikanten / die tot noch toe / op den tijdt van hondert jaeren / teghen de Roomsche Kercke gheschreben hebben / sou moeten beantwoorden. En laes! utwe sinnekens en strecken niet verre ghenoech om te sien / dat wel alle de leeraers / in 't ghemeen ghesproken / verbonden zijn / nae tijdt / ende gheleghentheydt / hun gheloof te beschermen / maer 't is dwaesheydt dit op te legghen aen dien of desen in het besonder / naemelijck als de saeken nu hondert / en hondertmael zijn wederlept. Hoe brenghet ghy my dan hier in het spel / in 't ghene dat ghemeen is aen alle schrijft ghy soo veel als u lust teghen de Roomsche Kercke / ende ver-

wacht of u pemaun: van alle sal antwoozden / en daer mede ghedaen.

Maer als ghy wilt disputeren teghen pemaun in het besonder / dan moet ghy soobantghe stucken op-nemen / en wederlegghen / die ghy weet dat den anderen / ofte in 't besonder ghescheyden heeft / ofte ghesepdt. Waeght het maer van uwe meesters / naemelijck van My-heer Joannes Schuler, Predikant van Breda, die ick groot achte om sijne maectighepdt / ende gheleerthept / die sal u bekennen / dat ick hem toe ghe'ouden hebbe een van mijne schyften / handelende van 't lesen vande Schriftuere, op dat hy het selve sou wederlegghen / hy heeft my gheantwoozdt / dat hy dit niet en begheerde te doen / naemelijck om dat het sijnen persoon niet en raecte / al-hoe-wel het boozsepde schyft reghel recht streekt teghen sijne Kestige.

Ten anderen / indien ghy soo veel verdiende dat uwe sobere Collatie van my wederlent woude / ghelooft my / daer soude soo veel op te seggen vallen niet alleen op 't ghene ghy de Roomsche Kercke / ende haerder leeraers / die ghy creert / toe-schijft / maer oock op alle schyftuer plaatsen die ghy daer teghen stelt. Kom / liebe man / een staeltse sal ghenoech zijn / gaet henen / ende leest maer mijnen Beelden-dienst gedrukt in 't jaer 1664 daer sult gy booz d'ooghen sien hoe dwaerlijck ghy handelt teghen de beelden / en dat alle uwe schyften / en alle de reste / niet alleen arm bescheedt is / maer oock puere ende loutere beelddinghe van een herffeloos hoost. Dit moet ghy te bozen ghelesen hebben / eer ghy uwen verwarmden hutsopot / in de Collatie, die ghy my boozstelt / quaemt op-dissen.

Ten lesten / ghy hebt alreede vergeten 't ghene ghy seght Pag. 4. te weten dat de Roomsche Leeraers (al-hoe-wel sy inde sake self over-een komen / aengaende den Beelden-dienst) nochtans verschillen naemelijck inde maniere van wederlegghen:

legghen: t' selbe kan oock / sonder eenigh hinder
 vande Keltige/ gheschieden in andere stucken;
 En dan / de wyle ick gheene van alle de stucken
 (behalven den beelden dienst/ ende t' onderhou-
 den van alle gheboden) die ghy boozfelt/noyt en
 hebbe gheschreven/noch npt-ghesproken/hoe kost
 ghy weten op wat maniere tek de selbe soud'
 npt-legghen ick soud'et bapten twijffel/ in stuc-
 ken des gheloofts/ ghehouden hebben met onse
 rechtsinnighe Leeraers/ maer misschien soude
 ick meer redenen/ende schyftueren/ met andere
 hemerkinghen/ daer by gheboeght hebben. Is
 hi dan niet een dwarsheyt in te kommen be-
 strijden/ booz schyften van andere/ daer ghy
 niet en kost luten/ of ick in maniere van spre-
 ken / ende ghetal van redenen / ofte schyfturen
 vande selbe verchilde? Doch ick arbeide te ver-
 ghefs om u te doen verstaen soodanighe rede-
 ninghen/ die verre hoven uw' begriyp ende ver-
 stan zijn. Soe vinde ick gheraeden dat-ghe met
 ten eersten den Caproen ober uw' hooft treckt/
 ende uwe verdraepde sinckeng wat onspant
 ende by een-raep met het gheklanch van dit
 theed: belicken/ t' welck u bapten twijffel soet
 in de ozen sal klinken / indien ghy het maer en
 kont batten.

DE DERDE BELLE

T' Is ene oude ghewoonte in onse Nederlan-
 den, dat de Gulde Broeders wanneer sy/tot ver-
 maech van de steden/ op-trecken (naemelijck om
 te schieten nae den papegaep) eenen sekeren ghe-
 stelden persoon hebben/ die met eenen Dors-ca-
 proen op het hooft/ gins ende weer loopt/ ende
 hondert en duyfent mael de selbe woorden her-
 baelt by maniere van een seker debise / hier me-
 de betoonende dat dit de eyghen maniere der sor-
 ten is. Dit is supst/ Arende Montane, een ampt dat
 u wel dienen en passen sou; want 't zy dat ick
 insie

In sie utwe verradersche moorden des Pauldoms, 't 30
 utwe vlucht uyt Babel, 't 30 utwe sobere Collatie. Ick
 en kan daer nauwlijck een woordt/ reden/ ofte
 schrifstuere bevinden/ 't welck niet hondert Gen-
 sche Predikanten u boortghespeelt hebben. Hier te
 min/dit selbe altemael komt ghy tot walghens
 toe weer herhaelen/ende daer mede soo proucken
 ghelijck eenen hannen met belken behenghen/
 als of ghy wat nieuws vooz den dagh brocht/
 daer het toch soo out bet is/ dat het al ober der
 righen heerrigh saeren gestoncken heeft dooze
 wederleggingen van verschepden onse Lectaers.
 Doch wat sal ick segghen? 't is eyghen oen de
 ghene/ die verdzayde herffenen hebben/ niet te
 passen/ noch te lusteren naer het ghene dat an-
 dere segghen/ maer in hunne sorte phantassien
 gheduerighlijck boort te gaen/by 't hunne te blij-
 ven / ende alrijdt het selbe te roepen / ende te
 schreeuwen. Ick weet dat ghy onse boecken soo
 niet by de handt en hebt/ maer dan en moest ghy
 u niet bemoeven niet schryuen / noch drucken:
 of meent ghy misshien dat utwe dinghen soo
 hondigh zijn ende soo vast gaen/ dat het noode-
 loos is de teghen-argumenten van utwe Parijse
 te wederlegghen:indien ghy dit u laet doozstaen/
 aenbeert dan by den Sorg-Crapoen die ick u
 roefende / ende schudt hem by/ met dese derde
 belle ober utw' hooft/ want inder waerheyt/
 dooz dese verdzayde/ ende verwaende inbeel-
 dinghe/ spant ghy de kroon boven alle de reste/
 die berooft zijn van sinnen/ ende indien ghy soo
 boort gaet / soo salmen u noch eene meerdere
 kroon op uwen kop stellen/de welke op die Aen-
 den past/ die by nacht blegghen.

DE VIERDE BELLE.

Ene van de boornaemste eygdommen der
 sorten/ is / gheduriggh te spreken byten pro-
 poost. Wilt ghy eens sien/Arent Montane, hoe gee-
 stigh dat ghy dit doet? ghy weet wel dat ick in
 d'uch hebbe ghegheben/ het disput van Luther met
 den duyvel, upt sijne eyghen schriften ghetrocken;
 ghy weet oock wel daer beneffens dat ick dat
 boozepde schyft u hebbe opghedraghen/ niet om
 dat ghy dat soude wedezlegghen/ofte beantwooz-
 den/dat en was gheen/sins mijn meyninge/ want
 ghy en zijt dies niet bequaem; maer 't ghene ick
 alleen met dese opdzacht booz-hadde/was/u eens-
 deels te bestraffen ober utwe dertele beelden/eens-
 deels t'oberrupghen van leughens/ inde welcke
 ghy in utwe Pasquille ghenoeemt / verradersche
 moorden des Pauzdoms, u hadt te byten ghegaen /
 ende dat men hier upt soude besupten/dat ghy by
 den Satan (die een l'ef-hebber is van alle onghes-
 chichtheyt/ende vader der leugentale) ter schole
 ghelegghen hadt. Ghy en moest u/seggh ick/utet be-
 moepen met mijn boozepde disput te wederleg-
 gen/ieen/Arent, utwe v'leugelen zijn deel te swack
 om soo hoogh te v'legghen/ ende utwen beek deel
 te plomp om dit staet te dooz-bijten/ghy en moest
 anders niet doen/ dan u selven van die leughens
 bersehoonen/ die ick u/ tot een staetse van alle de
 rest/ te laste leyde. Maer wat doet ghy? inde
 plaetse van u te bersehoonen/ofte eens een woort
 van die leughens te reppen/soo gaet ghy in't ber-
 volgh van de vlucht nyt babel pag. 110. teghen de Je-
 suiten upt vallen/ en upt-roepen/segghende dat sy
 plichtigh zijn gheweest in de woort van Hendrick
 de vierde Coninck van Vranckerijck, ende pag. 111.
 seght ghy datse in hun Clooster binnen Antwerpen
 vette prop darrinen opboeden. Van gaet ghy
 vette prop darrinen opboeden. Van gaet ghy
 noch ophaelen alle de lasteringhen die teghen de
 Pansen van Roomen zijn uptghebracket. Daest u
 nu

nu Arent, sa floetx / treckt den Sots-capzoen da-
 telijck aen / 't is meer als tijt / want uwe herffenen
 loopen hier gauschelijck om end' om: ick hadde u
 gheseyt datghe by den Satan ter schole ghelegghen
 hadde ter oorzake van uwe ongheschicktheiden en
 leughens / ende hier komt ghy nu uyt schreuelwen
 ghelijck een dullen: de Jesuiten, en Pausen / hebben
 self by den dupbel ter schole ghelegghen: een won-
 derlijck dinghen / dat ghy uwen mont kost toe-
 houden / en swijghen / misschien soude men u noch
 honden booz een wijs man: maer wie en sal nu
 niet segghen dat ghy teentlael sinnen bijster holt,
 als ghy u wilt verschoonen dooz de beschul-
 dinghen van andere? Laet ghy daerom een giet-
 leughen / ofte onbeschaemt mensch te zijn / om dat
 andere ghelijck ghy seght / soodanigh gherueck
 zijn? Ghenomen die beschuldighen / die ghy toe-
 ghen de Jesuiten, ende Pausen inbrenght (al hoer-
 wel ghy daer wederom valschelijck aen sieghe)
 ghenomen eben-wel sy waeren waerachtigh / ghy
 blijft dies niet te min soo vuyl als een biscy-man-
 de soo lanch als ghy uwe persoon self niet en ver-
 schoont, want de schult van andere / die u geen sijn-
 en raken / en kan u niet onnosel maken / noch
 ontlasten van de schult die ghy selbe begaen hebt.
 Daerom / de wijle ghy hier / als een die herffel oeg
 is / spreckt verre kuyten propoost / soo moet ghy
 den Sots-Capzoen op stellen met dese vierde bel-
 le bereiter. Ick mensch'er u veel gheluchig mede-
 dies noch te meer / om dat ghy uwe onbeschaem-
 de beelden verschoonen wilt met soodanige beel-
 den / die ghy seght wede in 't Pausdom te sien te
 zijn: dat is eben-eens of ghy seyt / dat ghe sonder
 schult mooght hoereren / in ober spel leuen &c om
 dat andere boose wichren / ghelijck als Luther, en
 andere dierghelijcke eerste stapels der bespoete-
 lijcke Reformatie, u boozghegaen zijn. Wat seght
 ghy hier al van / Arent Montane? heb ick gheen re-
 denen om u met een Capzoen te bereieren: Doch
 by soo verre ghy eben-wel teghen reden hierom
 ghe-

15
gheschoort zyt/ breeckt uwe colere tegen u selben /
en teghen uwe' eyghen ghebreeck / ende breeckt die
namelijck met dit hierde belleken dickwils in u-
we oogen te laten klinken tot uwe' vermaeck.

DE VYFDE BELLE

Wat sal ick nu segghen / Arent Montane, van u-
we onbeschaemtheit (juyt noch eenen ande-
ren eyghendom vande uprinnighe) die ghy laet
blijcken in uwe vlucht uyt Babel pag. 128. byf luten
booz' t eynde/daer ghy/ick en kan niet bedencken
mer wat stouticheit / durst segghen. Ten laesten
P. Hazart, vind' ick niet anders in plaets van wederleg-
ghen, dan herhaelde waeghe-boefs woorden. Ghy lieght
het, en de wyl ghy sonder bewijs t' elckens soo af treckt,
salick sulck een onbeschoft segghen, voor uwe rekenin-
ghe open laten,

Booz' eerst / wat raest ghy hier van te wederleg-
ghen uwe' sot en lasterigh schyft? Waer hebbe ick
oyt mer een woort te kenne ghegeven dat ick
sulck sonde/ of wilde doen? Wat dan? Wat kout
ghy sien uyt mijn opdracht, daer ick segghe: 'Twaer
verlooren ickt, ende papier hier op te halen alle uwe leu-
ghenen in het besonder soo sal ick my dan te vreden hou-
den met weynighe voor te stellen tot een staeltje, uyt het
welcke alle rechtsinnigh verstant sal lichtelijck konnen
giffen de reste. Anders en verdient ghy niet: wel is
waer dat ick het gheopent Turckdom van Simon Oo-
mius, daer toe niet gheberghz zynde (al-hoe-wel
hy mede vande meeste oberblygers niet en was)
wederlept hebbe/ nochtans hy broecht noch sou-
mighe nieuwe dinghen boozt die van de onse niet
brantwoort en waeren/maer ghy komt daer aen
ghestrecken met oude leuren/seuren/ en bodden/
die ober lancch booz't seherp van onse pinnen ber-
steten zyn/en daer benessens zyt gy een persoon/
soo ick mercke/ sonder eenighe capaciteyt/ wat
balt'er dan veel te wederlegghen? neen/ met u en
moet niet anders ghehandelt worden dan ick
hier

hier hoe in dit schijft / dat is / utwe herseleose
schijften / ende utwe plompigheyt te stellen tot
spor.

Ten tweeden / is dat niet eene groote / ende sme-
neloofse onbetrefttheyt van u / dat ghy uytroeft /
dat ick niet anders teghen u en segghe in mijn
Opdracht, als / Ghy lieght ket, sonder eenigh bewijs
Wel hoe? meyne ghy dan dat alle menschen / die
mijn schijft kunnen lesen / of blindt / of sonder be-
souw zijn / ghelijck ghy zijt?

1. Ick hebbe u gheseyt / dat ghy lieght, als ghy de
toeschrjft dat wy booz deliquen bewaren den
steen vanden Ezel daer Christus op reed, 't gheluyt van
de Jerusalemsche kloeken &c. Tot bewijs van uwe
leughen hebbe ick tot gheruyghen geropen twee
van uwe booznaemste Predikanten Petrus Cabell-
jau, en Ludovicus van Renesse, die booz huij stil- / wyl-
ghen bekenen hebben / dat se sich in dese selve mat-
terie noch en kosten / noch en durfden verantwoor-
den.

2. Hebbe ick gheseyt dat ghy lieght, als ghy de
Jesuiten toeschrjft de doot van Joanna Albret. Co-
ntinginne van Navarre, stem de moort van Willem
Prins van Oraognien, stem de moort van Henricus de
derde Conck van Franckrijck. Tot bewijs van dese
soo schelmachtighe leughen heb ick u gheson-
den tot mijn schijft den Hollanschen Icarus. seggen-
de / dat ghy daer uwe leughens niet alleen soude konnen
sien met d' ooghen, maer oock tasten met d' handen.

3. Hebbe ick gheseyt dat ghy lieght, om dat ghy
Hamilton, Schlaets, Carel Blommaerts, Hendrick Belle-
wood, Balduin, en Hugo Owens, (die ghy seght ver-
ders gheweest te zijn) booz Jesuiten uyt-gheest.
Tot bewijs van uwe leughen / hebbe ick u ghe-
sonden tot Histor. Angl. booz *Hemican Morum* lib. 1.
Anno 1606. segghende / dat dien Auteurs u soude be-
schaemt maken, indien ghy noch eenighe schaepte in uwe
lijf hadt.

4. Hebbe ick gheseyt dat ghy lieght, dat de Jesuiten
in 't

in't jaer 1630. by den Turckſchen Keyſer volmacht
hadden verkreghen om doot-ſtraffen te oeffenen
over de Griecken, maer dat den boozſepden Keyſer
betert beticht zijnde/ſoo vele Jeſuiten onthalt heeft
als hy bekomenen koſt. Tot bewijs van uw' leu-
ghen/ hebbe ick u betoepen op alle d' Hiſtorien/
daermen niet binden en kan/ dat eenighen Jeſuïet
ofte op dat boozſepde jaer / ofte opt by laſte van
den Turckſchen Keyſer onthalt is. Al 't ſelbe is
van uwe vijſde/ende ſegde leughen/ in de cene be-
toep ick u op Petrus Jarrige, in de andere op alle
de Predikanten die daer noyt en hebben durben
van ſicken of mſicken.

7. Hebbe ick gheſeyt dat ghy lieght ſegghende dat
inde Paufelijcke Rechten *Diſt. 54. Cap. 16. Qui gloſſ.*
deſe woorden ghebonden worden: Die gheen vrou-
we en heeft, moet een by-ſit hebben, Tot bewijs van
deſe onbeſchaemde leughen / hebbe ick u op de
boecken ſelbe vande Paufelijcke Rechten beroe-
pen/ ſegghende dat die oberclupt teghen u roepen
dat ghy gheloghen hebt. Soo dat ghy een booz-
hoof moet hebben van koper ofte yſer geſneedr/
als ghy ſoo onbetraefdelijck uytroep/ dat ick te-
ghen u niet anders gheſeyt hebbe/ als ghy lieght
ſonder eenigh bewijs: Wat dinghen zijn dan mijne
boozgaende bevestigingen teghen uwe leughen/
indien het geene bewijſen en zijn: Wat meent ghy
miſſchen dat het holblocken of kool-ſtocken zijn/
ghelijck uwe herſenen zijn: Doch ghenomen/ ick
hadde enkelijck gheſeyt/ ghy lieght, ſonder eenigh
bewijs daer by te hoeghen, zijt ghy ſoo dat ende
plomp/ dat ghy noch niet en weet ('t welck oock
de kinders ſelbe in de leeghe ſcholen wel weten)
dat ſoo wanneer pemant pers opneemt zonder
eenigh bewijs/ gelijk ghy in alle uwe boozgaen-
de leughen ghedaen hebt / ende men hem ant-
woort/ ghy lieght, ofte ick loochene dat, dat het aen
den anderen die deſe antwoorde kryght/ ſtaet te
bewijſen 't ghene by ſonder bewijs booz gheſte-
leest / ende niet aen de ggene die deſe dooſtellinghe

ghen loochent. Indien ghy dit noch niet en weet
 soo zyn ulve sinnen machtrigh verdraept ende
 verheert/de wijle ghy een verkeerde werelt/inde
 werelt wilt bzenghen; daerom zeecht by den
 Sois-Capzoen aen/ ende en bemoept u niet met
 schryben/ noch disputeren./ ten zy ghy te bozen
 noch eenighe jaeren pedantzert.

SESEBELLE

DE ghene die opt in de dul-oft sot-huyfen
 ghetweest heeft / kan ghetugghen met wat
 furie de uprsinnige daer raesen/bloecken/ en bul-
 deren. Hier min en doet ghy/Arent Montanc, in alle
 uwe voddighe schriften/die schiet van't eerste tot
 't leste niet anders en zyn als eenen hoop wooy-
 den vol van galle, furie/rasernye/ende stielachtige
 lasteringhen/ick sal my wederom te bzedden hou-
 den met sommighe/tot een staeltje van d'andere/
 ofte om uwe eyghen wooyden te ghebruycken op
 het 3. bladt van ulve Moorden des Pauldoms: Het sal
 de pijn w eert zyn weynighe staeltjens ter neder te setten
 uyt vele.

ICK late hooy eerst staen alle de leughens/van
 den duybel selve ghesmeedt / die ghy van pag. 135.
 tot 144. in ulve Moorden des Pauldoms upbracket
 teghen de Jesuiten. 'Tis de pijn weert ulve rae-
 sende uprsinnigheyt te hooyen pag. 145. 'Tgaet, seght
 ghy / alle grouwelen te hoven, dat alle Paepsche ordens
 en Paus self voor dit gheselschap wijde van Jesus swichten
 moet: Gheen onrecht soo groot, 't welke sy niet vast hou-
 den, noch ghewelt soo vervloecht 't ghene sy niet en be-
 staen in het werck te legghen. Wie heeft sulck een moed-
 die sich teghen haer reppen derst? Den Abt du Bois, door
 de Fransche Coninginne naer Roomen afgeveerdicht,
 moest galge-waert klimmen, om dat hy te vrymoedelijck
 de Jesuitsche godloosheyt bekraste.

Maer wie saght opt meerdere delligheyt als
 die ghy laet blycken van pag. 152, tot 160, daer ghy
 de Jesuiten hooy eerst onder den naem van eenen

sekeren Coprevious, die noyt sy leben Jesuit is ghe-
weest/nytkirjt booz goddeloose en Godts lasteraers,
Daer naer booz hoereerders, overspeelders, verraders,
Heyligh-schenders, Sodomiten, kinder-moorders &c. en-
de dit altemael uyt Petrus Jarrige, ende Hasenmulle-
rus, van de welcke den eersten met een openbaer
ghebzucht schyft / booz de heele werelt / selbe be-
kent / ende gheprotesteert heeft dat hy gheloghen
hadde den tweeden is van my / ende van andere
ober lanck meer als van dyp hondert tastelijcke
lenghens overuyght getweest.

Doorders / wat mensch / die maer een stercken
bande reden ghebzupt / sal bulderen / en raesen /
ghelijck ghy doet / als gy begint uwe Moorden des
Dauidoms, daer ghy de Catholijcken aanspreekt
ergher als eenen dullen / met dese woorden : Hei-
loose bloed-honden ; sonder waere Godt, ende schaemte
voor uwe ooghen worden de gordijnen van een moordae-
digh tonneel open gheschoven; niet om tot medelijden te
verwecken, die bereeds, door duyvels beuls werck ver-
hart, alle menschelijcke beweginghe hebt uytghetrocken,
maer ten eynde ghy uyt de voorledene grouwelen, in een
kort begriip by een ghehaelt, overslagh mooght maken,
of er niet ghenoech bloeds stont te verantwoorden voor
u Paepsche struyck-roovers, in den daghe des grooten
oordeels. **Wat mensch / ten zy utws ghelijcke / dit**
hoozende / en sal niet dareljck uproepen : Arende
Montanus en is niet alleen sot, maer gantschelijck dol,
ende rasende als eenen hont?

Ick laete nu staen dat ghy den H. Dominicus
pag. 167. noemt eenen bloed-hondt, ende pag. 168. eenen
vervloekten Moninck : dat gy den weerdigen man
Henricus Suso, uyt de selve Orden / wtens lichaem
twee hondert ach-en-dertigh jaeren / naer syne
doodt wietz ongheschonden ghebonden / ghelijck-
men oock nu ter tijt noch kan sien het lichaem
banden H. Franciscus Xaverius te Goa, banden H. Ca-
rolus Borromeus te Milanen, van het kindt Simon te
Trenten, bande H. Theresia te Alcalá, van de H. Catha-
rina te Bonnonis, en menige andere / op verscheyde
plactz

plaetsen; soo uyt sinnegh/ seggh ick/ zijt gy/ dat ghy/
sonder eenighen Nutheur (want Horenbeek die
ghy stelt op den kant / en gheliet niet meer als
ghy) sonder fundament/ en sonder redt/ des boop-
sejden Hendrick Suso uprechtzijt booz eenen boer-jager,
ick en kan niet bedencken hoe ghy niet be-
schaemt en zijt/ soodanighe stucken te laste te leg-
ghen aen andere/ ghy/ segghe ick/ die aen utwe ge-
meente ober lauch wel hekent zijt: Doch het is u
te verghehen/ want ghy zijt eplaes! een arm kindt
sonder herffenen/ ghy en weet/ och arm! niet waer
ghy moet swyghen/ of spreken/ maer bzaeck al-
re-mael uyt 'r ghene u de furie steecht in den kop-
alsoo raest ghy pag. 195. dat buyten twijffel het ghedal
vande hoere-kinderen der Gheestelijckheyt noch soo
groot blijft, datm'er met menighe, in putten, kelden,
sloten, en af-gheleghene schuyt-h oecken, en verborghen
graven vindt. Alsoo schreeuwt ghy pag. 201. dat de
H. Catharina van Senen, erne byghelooighe beukinne was
ende 2111 dat den H. Alanus uyt de Ouden ban-
den H. Dominicus, de Alder-heplighste Daghet
belliep, naer dat hy eenen trouw-ringh ontfa-
ghen hadde/ o ghy boef/ ende sorte-holle als ghy
zijt! waer hebt ghy dat ghelesen/ of hy wie ghe-
bonden/ dat den H. Alanus de Moeder Gods heeft
beslaepen? Wie heeft u dit booz-ghespelt als den
dupbel selbe/ den welcken/ ghelijck ghy oock doet
banden beginne utwer schrijfses tot 'r leste/ in soo-
danighe vleeschelijcke / gelle / ende onsupbere
pzooposten/ al utw vermaeck neemt/ niet soo ser-
om de Roomsche Kercke daer me te belasten/ want
ghy selbe weet wel dat dit onwaerachtigh is /
maer alleen om utwe dertele lusten te volghen/
ende aen utw' vleeschelijck ghemoet te vol-
doen.

It is meer als tijt dat ick hier ophoude/ want
ick en sou noyt ghedaen hebben / mits dat elck
blaepken van utwe schrijfsens niet anders als
een dol-hups is/ vol van sorte rebenen/ woortden/
ende verhaelen/ elck sittende met haere cappoent-
temp

(ens op 't hooft / daer van ghy den opper-sot zijt /
 nochtans ick en kan niet hoor-by gaen 't ghene
 ghy raest inde Vlucht uyt Babel pag. 62. daer spreekt
 ghy dan soo: dat eenen sekeren Godoranus ghepre-
 sen wort ter oorsake hy d'half vertierde brocken des
 Sacraments, by een melaetsche uytghebraeck, in slobber-
 de, onaenghesien de vuyligheyt soo onsmakelijck was, dat
 liever 't braeden van S. Laurens op eenen rooster wilde
 dulden, Wie soude voorders niet walghen weghe den
 dreck die t' avontmael des Heeren door de nieuwe Room-
 sche Kercke Godts-lasterlijck is aenghesmeirt? Sulcks te
 recht de naem in Misse verandert olijft, de wijle het gant-
 sche Sacrament ghemist wort, by die, de welcke eene we-
 sentlijke veranderinghe stellen aen 't ghebacken koeck-
 ken, uyt kracht van vijf Latijnsche woorden ghepvelt
 by een Mis-paep. 'Tis oock seer schoon dat ghy
 seght pag. 82. Aen gheenen Papist en gheschiet Godde-
 lijcke eere daer hy nochtans Jesus in de Misse doofsickt,
 en Jesus self in sijn darmen sit.

'Tis meer als ghenoech / want indien ick al u-
 we sielachtighe manieren van spreken wilde op
 het papier stellen / dese belle / soude ten lesten een
 groote kloek worden / die uwen Sot-cappoen /
 ende uwen swachen kop te seer soude bestwaeren.
 Daerom raede ick u / als mijnen vrient / dat ghy
 den Capoen over ulve oozen treckt / 't sal daer
 mede wel zijn / want andersins ghy sout oock ten
 lesten passeren hoor een Midas, die de oozen soo
 lanch hadde / als die liebe heeft op de welke den
 Propheet Balaam sat.

SEVENSTE BELLE.

Dese Belle / om u niet te veel te bestwaeren
 en sal ick aen uwen Capoen niet hanghen /
 maer op een ander maniere laeten klincken. Ick
 gheloobe dat ghy wel weet wat dat is / jemandt
 Straets kindt maeken, soomen in Brabant spreekt / of
 te / ghelijck men op sommige plaetsen van Vlaen-
 deren seght / yemant in de belle slaen, dat en is anders
 niet

niet als op het klinken van de belle / semant die
sijn goet vergulst / ende schulden op schulden
maect / wettelijck verklaeren / gheen credit
meer te hebben / soo dat hem niemant meer boz-
ghe en mach / noch borghe booz hem blijven.

De schulden / Arent Montane, die ghy booz de-
sen ghemaect hebt / blijcken uyt de rekeninghe
van uwe leughens die ick u boozghelept hebbe in
mijnen Opdracht hier boven vermeld / welkers
betalinghe ghy mi tot noch toe niet en hebt op-
ghelept / noch u van de boozsepde leughens ver-
schoont / alhoewel ick u daer toe gheprarmt heb-
be / te vreden sijnde dat ghy uwe schuldt soue be-
kennen / daer van uwe blechte spreken / ende
Godt om vergiffenis bidden; maer in de plaet-
se van dit te doen / ghy gaet boozt in uwe booz-
hept / ende maectt uwen kerf soo afsgrijfelijck
groot / dat ick niet en sie hoe ghy den selven sult
afkerben / want om menighe uwe leughens / be-
halben de boozgaende / te verrijghen / sal alleen
sommighe boozstellen om dat dit schryft niet een
tamelijcken boeck worden en sou.

1. Ghy lieght in uwe Moorden des Pauldoms pag.
81. dat den Paus Paulus de derde, sijn outste suster, doot
een snoode toeleggh. te bedde bracht by Julius de twee-
de, verkoopende haere eerbaetheyt voor een Cardinael
hoer. 2. dat hy sijn jonghste suster verinoort heeft, naer
dat hy met haer een langhwijlige bloedschande gepleeght
hadde. 3. dat hy den man van sijne onecote dochter hielp
uyt het leven, om met haer vryer in bloedschande te le-
ven. 4 dat hy boeleerde met sijn kints kindt Laura Far-
nesia. 5 dat wy opt booz reliquien bewaert heb-
ben / het beckeneel van S. Michiel, t'is wonder dat
ghy'er niet en hebt by ghevoeght synen schilt, en-
de vuyt-hamer met de welke hy teghen den duy-
vel ghevochten heeft / ghelijck Helwichius doet in
sijn Goliats sweert pag. 261. ghy lieght 6. pag. 119. dat
den Predichheer Terzelius aen sijne toeboozbergh
booz reliquien heeft willen vertoon en de sincker
vleughel vanden boozsepden Wits-enghel / ende in
de

de plaetse van dien / gheoont heeft de kolen daer
 den H. Laurentius op gehyaden wiert. Ghy leeght 7.
 pag. 170. dat den H. Dominicus nu doot sijnde een
 dochter van den steen / by nachte / heeft ghesneden. 8
 pag. 194. Dat meer als ses duysent suppelingen in
 eenen byber verdroncken / ghebonden wierden /
 ten tijde Grogori, by een nonnen klooster. 9. Dat'er
 by hondert ghevischt wierden te Gerbstade in den
 byber van een ander klooster. 10. In uwe vluchte
 uyt Babel pag. 36. ghy leeght dat den Cardinael du
 Perron in't disput met Mornay schande behaelt
 heeft. 11. Dat P. Gouda in't disput met Franciscus
 Lansberghen bekent heeft / dat hy Christus waerachtich
 Godt, ende mensch uytwierp in het secreet 12. pag. 48.
 Dat den Cardinael de Loraine in de saemensprake
 van Possij, als overwonnen zijnde van uwe ket-
 ters / sonde gheseyt hebben : Godt gave dat sy stom,
 of wy allegaer doof hadden gheweest 13. pag. 112. Dat
 den Paus Sylvester de tweede / een toberact was.
 14. pag. 112. Dat oock Joannes XVII. ende Seigius
 soodantigh waren 15. Dat den Paus Benedictus,
 nebens ontelbaere hoogheden / dooz rooverpen /
 de schoonste Joffrouw trock nae de bosschen om
 haer te misghyucken 16. pag. 113. Dat den booz-
 sephen Paus van den duyvel den hals omghe-
 draept wiert. 17. Ghy leeght dat ghy soodantighe
 schelmstukken / uyt onse eyghen schryvers ghe-
 haelt hebt. Want Benno, den meesten Schisma-
 tijk / ende verdelder der kercke op sinen tijdt /
 en kennen wy booz den onsen niet / noch opt ghe-
 kent hebben / derhalven / ick en gheloobe niet dat
 ghy de schriften van Benno ick laete staen sonde
 ghelesen hebben / dat ghyse self noyt ghesten hebt.
 18. In uwe Moorden des Pauldoms pag. 133. leeght
 ghy dat den H. Dionisius in de almanacken heeft
 moeten plaets ruymen booz onsen H. Ignatius, leest
 by Miraus noch eens : ende indien ghy daer vint
 datmen S. Denys plocht te vieren op den 27. Julij.
 siet dan den almanack in / daer sulc ghy vinden
 dat men den H. Ignatius eerst viert op den 31. der
 selver

selver maent. 19. Ieght ghy in de vlucht uyt Babel
 pag. 113. dat Gregorius VII. in oher/spel leefde met
 Machtildis de huyfzouwe vanden March-graef
 Azo. 20. Dat hy segt doozsaeten van Peeters ziele
 met vergif ombrocht. Gaet heuen/ en seght nu
 noch dat ick u heer: lieghen sonder bewijs/ om
 dat ghy booz de geleerde nochs eens sout toonen
 dat ghy eenen grooten horterick zyt/ midts ghy
 bewyssen versoekt van semant die u heet lieghen/
 dat is/ loochent al wat ghy seght sonder bewijs:
 ick soude/ dat ghy gheen schudde en waert/ ghe-
 lijk als blijkt schier uyt alle uwe woorden/ te-
 ghen u mede segghen/ ick loochen^{et}, (soo als men in
 de schoolen ghe woon is te spreken teghen degge-
 lijcke mannen) maer nu en verdient ghy in uwe
 malligheyt niet anders te hooren/ als/ ghy lieghet.

Dooz't lest laet ons nu uwe rekeninghe maken
 van uwe leughens die ick hier en daer/ sonder ope-
 den/ gelijk sy my eerst inde handt velen. (soo
 als ghy wel sien kont) uyt uwe sotte boercken
 uyt-ghekipt hebbe?

Eerst waert ghy my schuldtigh ghebleben se-
 ven leughens die ghy noch niet betaelt hebt/ nu
 zijnder noch thien by-ghekomen/ thien en seben
 maecten saemen seben thien/ stem noch thien/
 maeken seben-en-twintigh/ sonder te spreken van
 ontallijcke andere/ alsoo hebt ghy in de plaetse
 van uwe schult af te hooren met goede betalinge/
 noch vele nientwe schulde daer hy-gheboeght ma-
 kende alsoo uwe vriende/ dat is/ uwe andere Pre-
 dikanten infaem/ dooz uwe lossigheyt/ ende on-
 ghebondentheyt. Ick waer schouwe u van van
 te hooren dat gy my die schulden betaelt/ of ander-
 sijn ick sal u in de Belle slaen, op dat u nie-
 maent doozsaen credit ghebe noch dooz u boez-
 ghe blijde/ al-hoe-wel nochtans dat dit niet
 van noode en is/ want ghy zyt alreede soo infaem
 dooz de wereldt/ oock dooz de uwe (ghelijck ick
 dies aengaende wel onderrecht ben) dat ghy niet
 een hoozzen credit meer en hebt.

35
BESLVYT.

Hier mede/ Arent Montane, wensche ick u beel
ghelucky met utwen Sots-Caproen: soo beel als
ick kan mercken/hy sal u soo sijnzeng' ende net-
tegens passen als of hy naer utw' hooft selbe ghe-
maect waer / ghy mooghter vyz mede gaen
proncken onder utws ghelijcks / want ick meyne
dat ghe/ onder alle de andere/de moeste sult zijn
Maer ick bidde u en neemt het my niet qualijck
af / ick moest u nootfaekelijck bereeren met een
nientw jaer / ende naer beel oberlegghens / en
heb ick gheen ghiste konnen binden die bequaem-
mer zy booz utwe qualitept / ende persoon / als
dese / daerom ontfanght dit in danck als een
fray man. Epndelijck 't sou altemet konnen
ghebeuren (wie weet het) dat u dese ghiste niet
wel behallen en sou / en dat ghy noch meer als
opt te dozen sout teghen my of teghen de Room-
sche Kercke komen raesen/bulderen/ende den sot
spelen/daerom eer ghy dit doet / waersehoutwe
ick u van weynighe conditien die ghy hier sult
moeten onderhouden.

Dooz eerst / dat ghy by alle utwe versierde Re-
liquien (die ghy ons valschelijck op-rijght) upt
Balthazar Lydius in sijn kort verhael &c. Pag. 122. sult
boeghen: een stuck van de riviere Ced'on, het wambays
vande H. Dryvuldigheyt, ende de ribbe van S. Salvator,
en uyt Bocacius in sijn Decameron: den vingher vanden
H. Gheest soo levendigh, ende gaef als hy geweest was doe
den H. Gheest noch leefde. Item / eenen naghel van eenen
Cherubin, den beck vanden Seraphin, die aenden
H. Franciscus verscheen, de kleederen van het Catholijcke
ghelooft Item / eenighe straelen vande sterre die ver-
scheenen is aen de dry Coninghen in den Oosten, een
slesche met het sweet van S. Michiel als hy vocht met
den duyvel, een kaecckbeen van de doodt van Lazarus,
eenen taer van 't H. Kruys, een kleyn sleschken met het
ghe-

gheklanck der klokken vanden tempel ven Salomon
 Dit is de eerste conditie die ghy sult moeten onderhouden/ eer ghy reghen my begint te bulden.

De tweede conditie is / dat ghy / naemelijck aen heel Zeelandt, sult ruchtbaer ende bekent maeken dat ich u met soo een present hebbe bereert / oversulckx ghy sult dit boecken moeten doen up-roepen / ende desen ulwen Sotg-cappoen doen ombraghen door alle de stracten van Midelburgh, ende andere steden van Zeelandt, want soo ich verstaer / ghy hebt dit ghedaen met ulwe sobere Collatie die ghy my toe-ghedicht hebt / ich sal oock dit ulw boddigh boeckens hier kenbaer maeken / maer en ben niet ghehouden 't selbe hier lancxt de stracten te doen up-rusten / om die swil dat ich ulwen Sotg-cappoen alsoo niet en hebbe doen up-roepen / want ich en wille niet zijn als de maghere berckens die altydt het meeste gheschreeulv hebben / ghelijck het in u blyckt / ende hoor desen gebleken heeft in den Predikant van Breda, Antonius Hulsius, die heel Hollandt deur heeft gheschreeulvt met soo een boddigh boeckens als 't ulwe is / dit is ghemeen / ende epggen aen sobere / ende maeghet verstanden / daerom en heeft noyt noch Petrus Cabeliau, noch Joannes Schuler, sat selix niet Daniel Peenius, noch Simon Oomius, persulckx ghedaen. Doch indien ghy my wederorder die maeghere verckens wilt stellen / soo herroep dan 't ghene ghy seght in ulwe vlucht uyt Babel Pag. III. te weten / dat het Jesuitch klooster hier binnen Antwerpen vele vette prop-darmen op-voedt.

De derde conditie is / dat ghy my niet meer en rept van wederlegghen, ten sy dat ghy te bozen dese twee boozgaende condittien sult onderhouden hebben / ende twee jaeren in de Philosophie / ende vier inde Godtheit sult ghestudeert hebben / maekende saemen seg jaeren / dan sullen wy / indien wy noch leben / eeng sien / of ghy bequaem sult gheworden zijn om wederleyt te worden / soo als

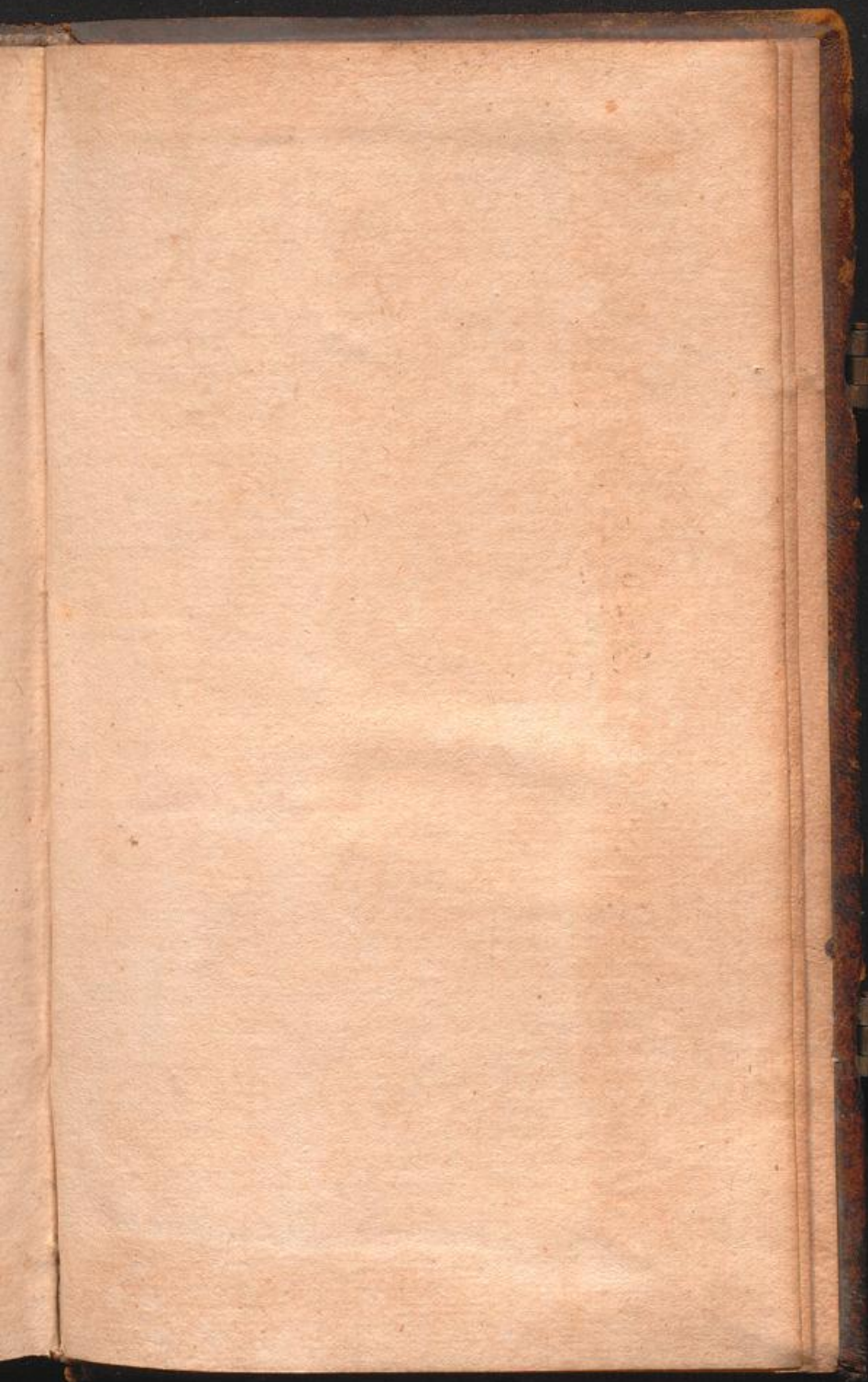
als ick de verstandighe mannen van ulve Secte
 cke op sijnen tijdt / wederleyt hebbe, anderfing
 wat sal ick met sulck een subben/en Idioot mae-
 ken/als ghy zyt/die niet een enckel consequentie
 noch en siet/noch en maectt / sae banden wel-
 ken ick twijffele of hy oock de leeghe scholen
 ghehoort heeft.

De vierde conditie is / dat ghy ulve eyghen
 byplighejdt / gellighejdt / onbeschaemthejt / ende
 onbeschofte manieren van spreken niet meer en
 sult schoon maeken met de versierde schult van
 een andere. Ghy saeght selbe wel / (soo ick mey-
 ne) eer ghy den Sotz-caproen op het hooft
 kreegh / dat dit niet en deught / noch en bestaet.
 Immerz ick hebbe my nu ghequeten van mijne
 deboiren / ick hebbe u / volgens d' oude ghewoon-
 ren tusschen de bytenden / een nientw jaer ghe-
 schoucken / ende u (ghelijck ghy niet anders ver-
 dende) ghestelt tot spot bande Gemeente.

Vaert dan hier mede wel.

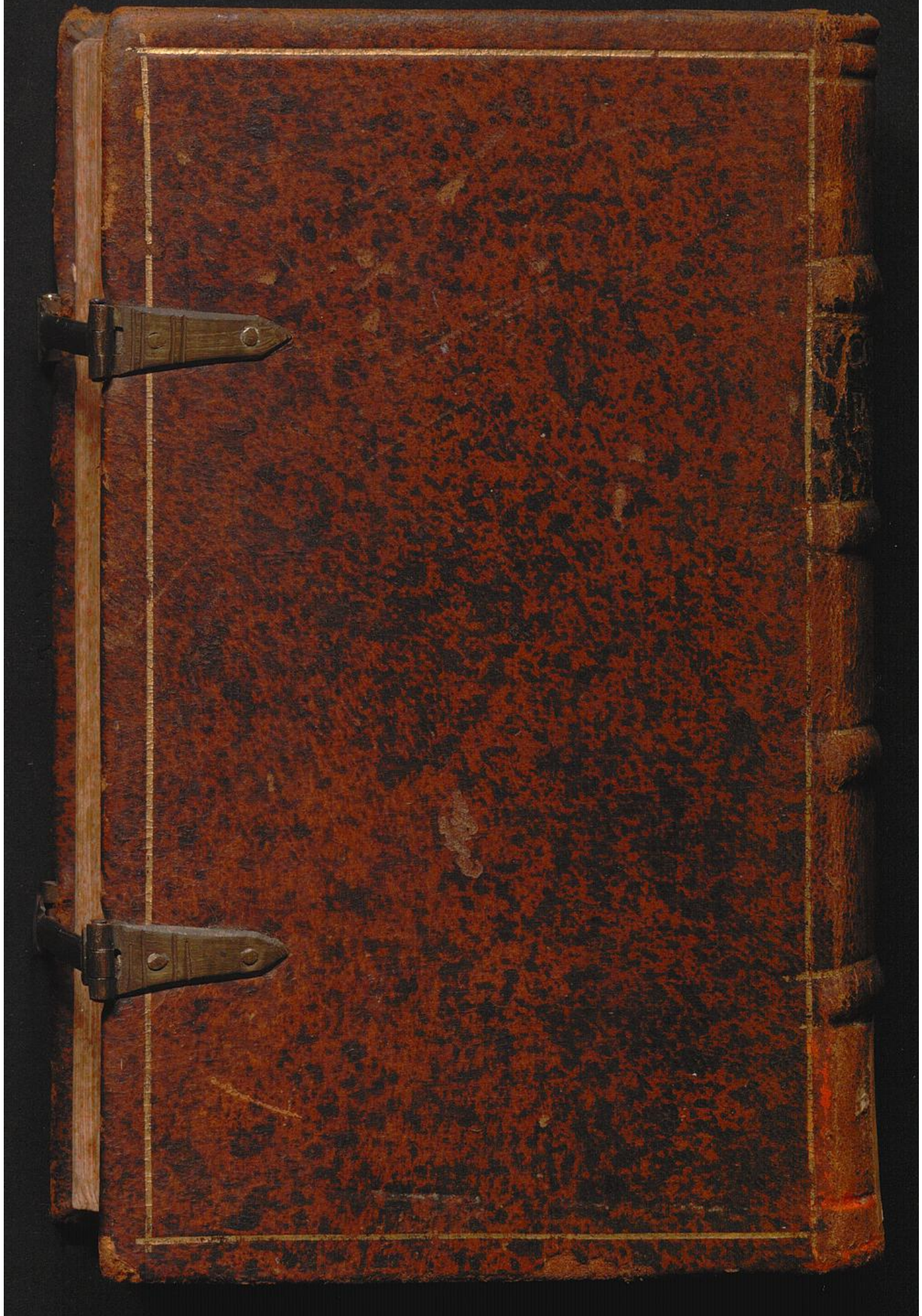

CONTRÔLE
P. HAZART
PARIS

Th
6191